

**Evttohuvvon čoahkkinortnet
NSR riikkačoahkkin 2006**

(Riikastivra, miessemánu 4. beaivvi 2006)

SISDOALLU

1 Organiseren ja ruhtadeapmi	3
2 Gohččun ja áššelistu	3
3 Dieđiheapmi	4
4 Áššečilgehusat ja eará riikkačoahkkínbáhpírat	4
5 Báikkálaš servviid cealkámuševttohusat	4
6 Fápmudusat	5
7 Čoahkkínvejolašvuohta ja -geatnegasvuohta	5
8 Cealkin-, evttohan- ja jienastanvuoigatvuohta	6
9 Giella	6
10 Mátke- ja orrungolut	6
11 Riikkačoahkkíma rahpan ja konstitueren	7
12 Redakšuvdnalávdegotti ja eará lávdegottiid válljen	8
13 Beavdegirji	8
14 Ságastallanáigi, replihkat ja eará	9
15 Áššemeannudeami birra	10
16 Riikkačoahkkíncealkámušat (resolušuvnnat)	10
17 Redakšuvdnalávdegotti meannudeapmi	12
18 Válgalávdegotti bargu	12
19 Jienastannjuolggadusat	13
20 Riikkačoahkkíma ánsobálkkašupmi	14
21 Čoahkkínortnega spiehkastat	14

1 Organiseren ja ruhtadeapmi

NSR Riikkastivrras lea ovddasvástádus mearridit riikkačoahkkima sisdoalu ja čađahit riikkačoahkkima. Riikkastivra sáhtá fápmudit jođiheaddji dahje čállingotti jođiheaddji mearridit ovttaskasáššiid (detáljjaid) ja čoahkkinplána (kjøreplan).

Riikkastivra dahká šiehtadusa ovttain, moanat dahje máŋga báikkálaš servviin geat galget addit geavatlaš veahki riikkačoahkkimis, ráhkadit eahketprográmma ja vejolaš eará doaluid.

Čállingotti jođiheaddji ovddasvástádus lea, ovttas jođiheddjiin, plánet idjadeami, boradeami, čoahkkinlanjaid ja fievrro čoahkkinbáikkis, ja jođihit ja čađahit riikkačoahkkima.

Čállingotti jođiheaddjis lea ovddasvástádus dahkat soahpamušaid ja čađahit oastimiid nu go mat mátkkiid, fievrro, idjadeami, dulkonbálvalusaid, lassiveahki ja eará oastimiid bušeahta siskkobealde.

Rikkačoahkkingolut leat sierra bušeahttaoasttas NSR bušeahtas man ovddit riikkačoahkkin lea mearridan. Rehkedoallu mii čájeha goluid leat sierra ossodagas rehkedoalus. Čállingotti jođiheaddji ovddasvástádus lea bearráigeahččat ahte dohkálaš rehkedoallu fievrriiduvvo.

2 Gohččun ja áššelistu

Njuolggadusaid olis galgá riikkačoahkkin lágiduvvot ovdal geassemánu loahpa, jos juo Riikkastivra ii mearrideaš eará sámediggeválgga oktavuodas. Riikkastivra mearrida čoahkkinbeaivvi ja –báikki go okta, moanat dahje máŋga báikkálaš searvvi leat ohcan beassat lágídit riikkačoahkkima. Riikkastivra sáhtá maid ieš evttohit goas ja gos riikkačoahkkin galggašii lágiduvvot.

Báikkálaš servviide galgá almmuhuvvot gos ja goas riikkačoahkkin lágiduvvo, NSR neahttasiiddus ja eará dieđihanvugiid mielde, dakkaviđe go riikkastivra lea dan mearridan.

Válgalávdegoddi galgá oažžut sierra reivve riikkastivrras mas čilgejuvvo makkár luohttámušdoaimmaide lávdegoddi galgá evttohit olbmuid. Válgalávdegoddi galgá, NSR čálligotti vehkkiin, dieđihit báikkálaš servviide makkár luohttámušdoaimmaide galget válljejuvvo olbmot ja ávžžuhit báikkálaš servviid buktit evttohusaid, buori áiggis ovdal riikkačoahkkima.

Jos báikkálas servviin ležžet njuolggadusaid rievadanevttohusat, de galget daid sáddet NSR čállingoddái manjimustá 45 beaivvi ovdal riikkačoahkkima, ja

riikkastivra galgá sáddet njuolggadusaid rievdadusevttohusaid báikkálaš servviide mañimustá **30 beaivvi** ovdal riikkačoahkkima.

Riikkastivra evttoha riikkačoahkkima áššelisttu buori áiggis (**2006: miessem. 4. b.**)

Formálalaš gohččun riikkačoahkkimii, áššelisttu evttohus ja čoahkkinortnet sáddejuvvo báikkálaš servviide mañimustá **30 beaivvi** ovdal riikkačoahkkima (**2006: miessem. 9. b.**). Gohččumis galgá ávžžuhit báikkálaš servviid dieđihit sáttatolbmuid.

Jodiheddji ja čállingotti jodiheddji mearrideaba riikkačoahkkima čoahkkinplána evttohusa ja almmuheaba dan buori áiggis ovdal riikkačoahkkima.

3 Dieđiheapmi

Báikkálaš searvvit galget dieđihit sáttatolbmuid **mañimustá 14 beaivvi** ovdal riikkačoahkkima vuosttaš beaivvi (**2006: miessemánu 26. b.**). Čállingotti jodiheddji sáhtta mearridit ahte buot dieđiheamit galget dáhpáhuvvot elektruvnnalaččat dahje mátkefitnodagaid neahttasiidduid bokte dahje eará láhkái.

Čállingotti jodiheddji juogada lanjaid ovttasráđiid idjadansajiin. Soames oasseváldiide sáhtta addojuvvot oktolatnja. Erenoamážit jodihangotti lahtuide ja sierranasat bovdejuvvon gussiide.

4 Áššečilgehusat ja eará riikkačoahkkinbáhpirat

Riikkastivrra áššečilgehusat ja mildosat galget sáddejuvvot báikkálaš servviide mañimustá **14 beaivvi** ovdal riikkačoahkkima vuosttaš beaivvi (**2006: miessem. 26. b.**) ja biddjojuvvot neahttasiidduide (www.nsr.no).

Riikkačoahkkima dokumeanttat galget millosepmosit leat sihke sámegillii ja dárogillii. Riikkačoahkkima dokumeanttat leat almmolaččat ja oazžumis.

Áššečilgehusaid ja mildosiid bábermángosat galget leat oazžumis riikkačoahkkima čoahkkinlanjain.

5 Báikkálaš servviid cealkámuševttohusat

Báikkálaš searvvit sáhttet evttohit ahte riikkačoahkkin galgá buktit cealkámuša vassis áššiin (resolušuvnnaid). Báikkálaš searvvit galget sáddet evttohusaid čálalaččat NSR čállingoddái **14 beaivvi** ovdal riikkačoahkkima (**2006: bearjadaga miessem. 26. b.**). Čállingoddi sádde evttohusaid riikkastivrii ja parlamentáralaš jodihangoddái.

Sáttatgottit/báikkálaš searvvit galget leat meannudan evttohusaid ja sáttatgotti jođiheaddji ja/ dahje son, gii ovddasta báikkálaš searvvi stivrra, galgá leat čállán vuollái evttohusa. Evttohusat mat eai leat vuolláičállojuvvon sáhttet hilgojuvvot.

Evttohusat galget ovddiduvvot čálalaččat sámegillii dahje dárogillii, digitála hámis ja čálalaš hámiš.

Riikkastivra meannuda evttohusaid, evttoha mo riikkačoahkkinn galgá meannudit cealkámuševttohusaid ja jorgalahtta evttohusa. Parlamentáralaš jođihangoddi galgá buktit oaiviliidis evttohusaid birra.

Riikkastivra/parlamentáralaš jođihangottis ii leat ovddasvástádus meannudit evttohusaid mat bohtet oaneheappot go guokte vahku ovdal riikkačoahkkima. Dat evttohusat mannet njuolga redakšuvdnalávdegoddi.

Go áššelistu meannuduvvo, de sáhttet báikkálaš searvvit evttohit eará áššiid riikkačoahkkimii go daid maid Riikkastivra lea evttohan áššelisttus. Riikkačoahkkinn dasto mearrida áššelisttu dábálaš eanetloguin.

6 Fápmudusat

Báikkálaš servviid čálalaš fápmudusat sáttatolbmuid hárrái galget leat sáddejuvvon NSR čállingoddi (poastaboksa 173, 9521 Guovdageaidnu) manjimustá **14 beaivvi** ovdal riikkačoahkkima (**2006: bearjadaga miessem. 26. b.**) ja daid galgá báikkálaš searvvi jođiheaddji leat čállán vuollái, dahje eará geas lea dakkár váldi.

Riikkačoahkkinn dohkkeha fápmudusaid go riikkastivra nu evttoha, ovdal go riikkačoahkkima šiehtadallamat álget.

Báikkálaš searvvit dahje sáttatgottit sáhttet evttohit molsut sáttatolbmuid. Riikkačoahkkinn sáhtta **absolutt** eanetloguin dohkkehit njálmmálaš ja čálalaš fápmudusaid maidái manjá go riikkačoahkkinn lea álgán.

Čoahkkinnjođiheaddjit galget fievrridit ja ođasmahttit listtu mii čájeha makkár sáttatolbmot leat čoahkkimis buot áiggiid.

7 Čoahkkinnvejolašvuohta ja -geatnegasvuohta

Báikkálaš servviid válljejuvvon áirasiin, riikkastivrras, nuoraidlávdegotti lahtuin, SOL-stivrra lahtuin ja NSR sámediggeáirasiin lea sihke riikkačoahkkima čoahkkinnvejolašvuohta- ja geatnegasvuohta. Lea geatnegasvuohta leat čoahkkinnlanjain go riikkačoahkkinn álgá ja go jienasteamit čađahuvvojit.

Riikkačoahkkinválljejuvvon válgalávdegottis lea čoahkkinvejolašvuolta- ja geatnegasvuolta, muhto lávdegoddi mearrida ieš gii ovddasta lávdegotti riikkačoahkkimis.

Jos olmmoš lea dieđihuvvon, muhto dattege ii boađe, iige orgána, sáttatgoddi dahje báikkálaš searvi leat dieđihan ahte olmmoš ii boađe, de galgá riikkastivra čálalaččat dieđihit viibama dan báikkálaš searvá/ orgáni masa olmmoš gullá ja mihttet/ čálistit dan riikkačoahkkinprotokollii.

Jos olmmoš oroša ja muđui lea riikkačoahkkinbáikkis, muhto ii searvva čoahkkimiidda, iige leat dieđihan gustojeaddji viibansiva, de riikkačoahkkin sáhtá gáibidit ahte olmmoš buhtada mátk- ja orrungoluid ja/ dahje gáibidit buhtadusa báikkálaš searvis/ orgánas masa olmmoš gullá.

8 Cealkin-, evttohan- ja jienastanvuoigatvuolta

Báikkálaš servviid sáttatolbmui lea cealkin-, evttohan- ja jienastanvuoigatvuolta buot áššiin.

Njuolgamiellahtuin lea hállanvuoigatvuolta riikkačoahkkimis.

NSR riikkastivrra lahtuin, nuoraidlávdegottis, SOL stivrras ja NSR sámediggejoavkkus lea cealkin- ja evttohanvuoigatvuolta buot áššiin, muhto ii leat jienastanvuoigatvuolta. Čoahkkinjodiheddjit sáhttet ávžžuhit buot dáid orgánaid lahtuid oktiivehit cealkámušaidis vai eai šatta badjelmeare olu ságastallit. Vuoigatvuodát gustojit dalle go olmmoš ieš lea riikkačoahkkinlanjain. Čoahkkinjodiheddjit sáhttet, ovttaráđiid riikkačoahkkimiin, luoitit earáid maid sárdnestullui.

9 Giella

Riikkačoahkkima šiehtadallamiin sáhtá sihke sámástit ja dárustit, ja guktot giellaide dulkojuvvo. Sámegiella lea davvi-, julev- ja lullisámegiella.

Riikkačoahkkima dokumeanttat galget millosepmosit leat sihke sámegillii ja dárogillii.

10 Mátk- ja orrungolut

Čállingotti jodiheddji mearrida sáttatolbmuid, riikkačoahkkináirasiid ja gussiid mátkkoštanvuogi. Mátki galgá leat NSRii nu hálbi go vejolaš.

NSR máksá riikkastivrra lahtuid, bargiid, dulkkaid ja eará bálkahuvvon olbmuid ja sierranasat bovdejuvvon gussiid/logaldalliid mátkegoluid jos eará ii leaš šiehtaduvvon.

Báikkálaš searvvit sáhttet ovdalgihtii oažžut mátkeruđa sáttatgottiide, mađe mielde galle sáttatolbmo leat ja man guhkes mátki lea. Čállingotti jodiheaddji mearrida mátkeruđa ovdalgihtimavssu bušeahta siskkobealde. Báikkálaš servviid sáttatolbmot galget dákkár dilis ieža organiseret mátkki riikkačoahkkimii.

Sierranas dilálašvuodain sáhtta riikkastivra mearridit máksit lassi mátkegoluid sáttatolbmuid geat fáhkka šaddet vuolgit ruoktot buohcalmasvuoda dahje sullalaš dáhpáhusaid geažil, dahje jos dehálaš sivaidda geažil ferte cealkit eret dan billeahta mii álggos lei.

NSR máksá báikkálaš servviid sáttatolbmuid, riikkastivrra, bargiid/bálkahuvvon olbmuid ja sierranasat bovdejuvvon gussiid/logaldalliid orruma. Orrungolut galget leat govtolaččat.

NSRs sámediggejoavku máksá ieš mátk- ja orrungeoluid. NSR čállingotti jodiheaddji sáhtta sáddet rehkega sámediggejovkui dábbalaš orrunmeriid mielde, ja sierra rehkegiid dakkáriidda mat ovtta leat diŋgojuvvon.

Eará riikkačoahkkinguossit ja media fertejit ieža máksit goluideaset. Riikkastivra sáhtta gal mearridit bovdet feastamállásiidda dahje sullasaš dáhpáhusaide maid NSR máksá.

NSR ii mávsse njuolgamiellahtuid mátkegoluid geat geavahit vuoigatvuodaset ja bohtet riikkačoahkkimii. Riikkastivra sáhtta mearridit máksit orrungeoluid oasi dahje buot.

11 Riikkačoahkkima rahpan ja konstitueren

Riikkastivra jodiha riikkačoahkkima gitta dassáži go čoahkkindoaimmaheadjit (funksjonær) leat válljejuvvon.

Riikkačoahkkima **álggus** galgá riikkačoahkkinn dohkkehit riikkastivrra evttohuvvon áššelisttu. Galgá merkejuvvot makkár mearrádusevttohusat ja dokumeanttat áššis leat.

Riikkačoahkkinn sáhtta čuoggá 6.3 olis dábbalaš eanetolguin mearridit meannudit eambo áššiid.

Riikkačoahkkima čoahkkinnplána, mii čilge goas áššiid leat áigumuš meannudit, galgá maid dohkkehuvvot.

Riikkačoahkkindokumeanttaid mángosat galget leat gávdnamis báhpirin ja galget leat viežžanláhkái neahttasiidduin www.nsr.no.

Riikkačoahkkin galgá dohkkehit báikkálaš servviid fápmudusaid go riikkastivra evttoha nu.

Riikkačoahkkin galgá njuolggadusaid čuoggá 6.3 olis välljet njeallje čoahkkinjođiheaddji, njeallje čoahkkinčállit ja guoktása geat galgaba čállit vuollái protokolla. Riikkastivra galgá evttohit dáid olbmuid riikkačoahkkima álggus, ja sáttatolbmot sáhttet maid ieža buktit evttohusaid. Sii välljejuvvojit **absolutt** eanetloguin. Válljen sáhtta dáhpáhuvvat giehtaspeažžumiin.

Válljejuvvon čoahkkinjođiheaddjit ja –čállit sáhttet juogadit barggu beivviid dahje áššiid mielde.

Galget maid välljejuvvot njeallje olbmo geat lohket jienaid jenastemiin ja válggain. Jos lohkki ieš lea evttohas, de son guođđa lohkanbarggu ja riikkačoahkkin vällje ođđa lohkki/ođđa lohkkiid.

12 Redakšuvdnalávdegotti ja eará lávdegottiid välljen

Riikkačoahkkin sáhtta mearridit välljet redakšuvdnalávdegotti ja eará riikkačoahkkinlávdegottiid mat galget ráhkkanahhti sierranas áššiid ja buktit mearrádusevttohusaid riikkačoahkkimii.

Riikkačoahkkin mearrida redakšuvdnalávdegotti lahtuid logu ja oktiibidjama dábálaš eanetloguin, go riikkastivra ja sáttatgottit leat buktán evttohusaid. Unnimustá okta lahttu galgá leat riikkastivrras ja unnimusta okta galgá leat NSR sámediggejoavkkus, ja buoremusat vel parlamentáralaš jođihangottis. Riikkačoahkkin vällje jođiheaddji ja nubbejođiheaddji.

13 Beavdegirji

Riikkačoahkkima siehtadallamiin čállojuvvo beavdegirji. Beavdegirji galgá leat *čálalaš siehtadusprotokolla*, mas boahká ovdan makkár čálalaš evttohusat leat ovddiduvvon, man olu jienaid guhtege evttohus lea ožžon ja mii šattai loahpalaš mearrádus ja maid galle jiena olles evttohus oaččui. Njálmmálaš siehtadallamiid ii galgga čállit beavdegirjái.

Čállingotti jođiheaddji galgá ovdal riikkačoahkkima ráhkadit málle man mielde beavdegirji galgá čállojuvvot ja bearráigeahččat ahte čoahkkinčállin lea dihtor ja čálán sajis.

Rikkačoahkkima čoahkkinčállit galget čállit dahje dohkkehit beavdegirjji **olles áiggi**. Sis ii leat vejolaš bidjat beavdegirjelasáhusaid.

NSR čállingotti jođiheaddjis lea ovddavástádus sihkkarastit ahte riikkačoahkkinbeavdegirjji čállojuvvo buori vuogi mielde, ovdamearkka dihte doarjjodettiin čoahkkindoaimmaheddjiid (funksjonærer) hálddahaslaččat.

Čoahkkinbeavdegirjji galgá čálhuvvot riikkačoahkkima maŋimus beaivvi ja riikkačoahkkinválljejuvvon beavdegirjji vuolláičállit galgaba čállit vuollái.

Čállingotti jođiheaddji galgá čábbát čállit riikkačoahkkinbeavdegirjji nu **fargga go vejolaš** maŋná riikkačoahkkima. Čállingotti jođiheaddji jorgalahtá sámegillii/dárogillii ja sádde beavdegirjji vuolláičállide loahpalaš dohkkeheapmái.

Jos beavdegirjevuolláičállit eába leat vuostálastán **10 beaivvi siste**, de sáhtá beavdegirjji bidjat NSR neahttasiidduide. Jos vuostálastin boahtá, de galgá čállingotti jođiheaddji almmá ajahallama haga divvut cuiggoduvvon meattáhusa ja sáddet ođđa vešuvnna dohkkeheapmái.

Riikkačoahkkinbeavdegirjji galgá sáddet báikkálaš servviide ja NSR orgánaide almmá dárbbasmeahtun ájahallama haga. Beavdegirjji sáhtá sáddejuvot digitála hámis báikkálaš servviid e-poastačujuhusaid. Beavdegirjji lea almmolaš.

14 Ságastallanáigi, replihkat ja eará

Riikkačoahkkima siehtadallamiin galgá geavahit sárdnestuolu. Sáttatolbmot ja earát galget čájehit iežasaset nummargalbba go sihtet sátnesaji.

Čoahkkinjođiheaddjit sáhttet mearridit vuosttaš ja maŋit sáhkavuoruid ságastallanáiggi. Dábálemosit leat ságastallanáiggit **5 (vihtta)** minuhta ja **2 (guokte)** minuhta, muhto dat sáhtá rievdat go čoahkkinjođiheaddjit nu muitalit.

Go lea sáhka stuora ja viiddis ságastallamiin, de sáhtá addit guhkes ságastallanáiggi.

Lea vejolaš vuorrosáni (replikk) sihtat. Vuorrosáni galgá sihtat maŋemus ságastalli sárdnái, ii ge ábut leat guhkit go ovttá minuhta. Ságastalli galgá beassat vástidit. Vástádus ii ábut leat guhkit go minuhta.

Čoahkkinjođiheaddjit sáhttet ráddjet ságastalliid logu ja dakko bokte loahpahit ságastallama. Ferte dieđihit ahte vissis áiggi siste ferte sihtat sáni, jos áigu sátnesaji. Sáhtá maid ráddjet vuorrosániid logu.

Sii geat sihtet ságastallat áššelisttu, čoahkkinortnega dahje jienastanortnega birra galget beassat sárdnestullui sárdinanlisttus beroškeahhtá go sii čájehit "Time Out"-

mearkka sánesaji bivddedettiin. Jos sárđnideaddji sárđnidišgoahtá eará áššiid birra, de čoahkkinjođiheaddji galgá dearpalit beavdái.

Čoahkkinjođiheaddjit sáhttet gielddit olbmuid boahtimis sárđnestullui jos sii leat gárremin dahje eará láhkái eai sáhte fuolahit doaimmaset.

Riikkačoahkkima oasseváldit galggašedje jáddadit mátketelefuvnnaid ja eará ávdnasiid mat vurjet, dan botta go sii leat čoahkkinlanjain.

15 Áššemeannudeami birra

Áššiid, mat eai leat áššelisttus, sáhttá meannudit dušše dalle go riikkačoahkkin ieš dan mearrida dábálaš eanetloguin.

Riikkačoahkkin sáhttá rievdadit NSR njuolggadusaid dušše dalle go lea 2/3 eanetlohku.

Listobarggu njuolggadusaid sáhttá mearridit **absolutt** eanetloguin.

Buot mearrádusevttohusaid galgá addit čálalaččat čoahkkinjođiheddjiide. Čálalaš evttohusaid galgá nummarastit buot áiggiid ja daid alde galgá jienastuvvot go ságastallamiiguin lea geargan.

Čoahkkinjođiheaddjit mearridit mo áššit galget mearriduvvot ja makkár ortnetvuoru mielde galgá jienastit evttohusaid.

Riikkačoahkkin sáhttá buktit oaiviliid jienasteami ortnetvuoru birra ja eará. Čoahkkinjođiheaddjit galget dan fal vuhtii váldit, jos sáttatolbmot vuostálastejit meannudanvuogi.

Čoahkkinjođiheaddjit sáhttet evttohit sáddet ášši riikkastivrii jos duohtagieđahallan ii oro leamen ávkkálaš. Riikkačoahkkin mearrida sáddet áššiid riikkastivrii dábálaš eanetloguin.

16 Riikkačoahkkincealkámušat (resolušuvnnat)

Báikkálaš servviid riikkačoahkkincealkámuš evttohusat galggašedje sáddejuvvot NSR čállingoddái mañimustá **14 beaivvi** ovdal go riikkačoahkkin álgá (**2006: miessem. 26. b.**).

Riikkastivra ja parlamentáralaš jođihangoddi galget árvvoštallat daid evttohusaid mat leat boahán áigemeari siste, ja evttohit riikkačoahkkimii mo daid galgá meannudit.

Evttohusat mat leat sámegillii galget jorgaluvvot dárogillii, ja evttohusat mat leat dárogillii galget jorgaluvvot sámegillii.

Riikkastivrras ja parlamentáralaš jođihangottis ii leat geatnegasvuohta meannudit evttohusaid mat bohtet maŋŋá áigemeari.

Riikkastivra galgá lohkat riikkčoahkkimii daid evttohusaid mat leat bohtán áigemeari siste, ja evttohit mo daid galgá meannudit. Riikkačoahkkin sáhtta dábálaš eanetloguin mearridit ahte eai áiggo čuovvut riikkastivrra evttohuvvon meannudanvuogi.

Evttoheaddji sáhtta buktit lassičilgejumi dahje gáibidit ahte son ieš beassá buktit ovdan evttohusa, ja dán galget čoahkkinjođiheaddjit vuhtii váldit. Čoahkkinjođiheaddjit sáhttet ráddjet man guhkes áiggi ovdanbukti beassá geavahit.

Čoahkkinjođiheaddjit sáhttet suovvat ovdanbuktit evttohusaid mat leat bohtán maŋŋá áigemeari. Čoahkkinjođiheaddjit sáhttet ráddjet man guhkes áiggi ovdanbukti beassá geavahit. Evttohus geigejuvvo njuolga redakšuvdnalávdegoddái.

Sáttatgoddi/báikkálaš searvvit galget leat gieđahallan evttohusaid ja sáttatgotti jođiheaddji dahje báikkálaš searvvi stivrra ovddasteaddji galgá leat čállán vuollái evttohusa. Evttohusat mat eai leat vuolláičállojuvvon sáhttet hilgojuvot.

Evttohusaid galgá buktit čálalačcat, juogo sámegillii dahje dárogillii. Digitála veršuvdna galgá addojuvvot redakšuvdnalávdegoddái oktan čálalaš veršuvnnain. Evttohusas galget leat unnimustá guokte eavttoheaddji nama, evttohuvvon teaksta ja galgá leat eanemustá guokte siiddu guhku.

17 Redakšuvdnalávdegotti meannudeapmi

Redakšuvdnalávdegoddi nammaduvvo riikkačoahkkima **vuosttaš beavvi** ja oážžu riikkastivrras buot evttohusaid mat leat bohtán áigemeari siste ja vel daid evttohusaid mat leat ovddiduvvon maŋŋá áigemeari. Evttohusat nummarastojuvvojit buot áiggiid.

Redakšuvdnalávdegoddi sáhtta mearridit jorgalahttit daid evttohusaid mat leat bohtán maŋŋá áigemeari, muhto ii leat geatnegahtton dan dahkat. Čállingotti jođiheaddji galgá fuolahit redakšuvdnalávdegotti ovddas jorgaleami (jos lea kapasitehta), PC/čálána ja eará hálddahuslaš doarjaga.

Redakšuvdnalávdegoddi galgá **nu johtilit go vejolaš** bidjat evttohusaid sáttatolbmuid ovdii guktot gielaide – dat mat leat bohtán áigemeari siste, ja álgogillii – dat mat eai leat bohtán áigemeari siste jos eai leažžá jorgaluvvon.

Redakšuvdnalávdegoddi galgá čálalaččat evttohit riikkačoahkkimii mo cealkámuševttohusat galget meannuduvvot, **maŋimustá guokte diimmu** ovdal go ášši galgá meannuduvvot čoahkkinplána mielde.

Lávdegoddi sáhtta árvalit sáddet cealkámuševttohusaid riikkastivrii, hilgut dahje meannudit. Redakšuvdnalávdegoddi mearrida ieš guhtemuš lávdegoddelahttu bidjá lávdegotti evttohusa riikkačoahkkima ovdan.

Lávdegotti árvalusaide sáhttet sáttatolbmot sihtat vuorrosáni ja doarjut dahje vuostálastit lávdegotti árvalusaid. Čoahkkinjođiheaddjit sáhttet ráddjet vuorrosániid logu.

Riikkačoahkkin mearrida cealkámušaid dábálaš eanetolguin.

18 Válgalávdegotti bargu

Diimmá jahkečoahkkin välljii válgalávdegotti mas leat jođiheaddji ja guokte lahtu.

Riikkastivra mitala válgalávdegoddái goas ja gos riikkačoahkkin galgá leat ja makkár luohttámušdoaimmaide lávdegoddi galgá evttohit olbmuid.

Válgalávdegoddi galgá evttohit olbmuid buot válggaide maidda lea gohččojuvvon evttohit olbmuid, earret presideantaevttohasa. Riikkastivra nammada presideantaevttohasa válgajagis.

Válgalávdegoddi galgá, NSRs čállingotti jođiheaddji vehkiin, mitalit báikkálaš servviide guhtemus luohttámušdoaimmaide galget välljejuvvot olbmot ja ávžžuhit báikkálaš servviid buktiit evttohusaid, buori áiggis ovdal riikkačoahkkima.

Válgalávdegoddi mearrida dasto ieš iežas bargovuogi.

Válgalávdegoddi galgá mañimustá **iđđes seammá beivvi** go válga galgá čađahuvvot muitalit iežas mearrádusevttohusa. Evttohusas galget leat dieđut das geat leat lávdegottis, man guhká sii leat bargan, lea go evttohus ovttajienalaš, ja unnitloguevttohus jos dakkár lea. Válgalávdegoddi ii dárbbáš čálalaččat ákkastallat iežas evttohusaid, muhto sáhtá searvat ságastallamiidda go riikkačoahkkin lea šiehtadallamin.

Go **válggat álget, de galgá** válgalávdegoddi buktit ovdan ja čilget evttohusaid riikkačoahkkima sárdnestuolus.

Šiehtadallamiin sáhtá válgalávdegoddi buktit ja ovddidit ođđa olbmuid, jos lávdegotti eanetlohku dasa miehtá.

Lávdegoddi sáhtá čađahit njálmmálaš siehtadallamiid buot áiggiid, ii ge dárbbáš čállit beavdegirjji. Lea jođiheaddji ovddasvástádus bearráigeahččat ahte eanetlohku doarju evttohusaid. Lávdegotti unnitlohku sáhtá buktit ovdan iežas oainnu riikkačoahkkima sárdnestuolus.

Presideantaevttohasa nammadeamis galgá son, gean riikkastivra fápmuda, buktit ovdan NSR presideantaevttohasa. Jos ležžet unnitloguevttohusat, de galgá daid maid buktit ovdan.

Válggaid galgá čađahit NSR njuolggadusaid paragrafa 18 olis.

19 Jienastannjuolggadusat

Jienasteapmi galgá dáhpáhuvvat NSR paragrafa 18 olis. Mearradusat dáhpáhuvvet eanas háviid dábálaš eanetloguin, muhto válggaid oktavuodas galgá geavahit **absolutt** eanetlogu.

Dábálaš eanetlohku lea go leat eambbo go bealli jienain. Sin jienat, geat eai jienas, eai rehkenastojuvvo mielde go jienaid lohká.

Absolutt eanetlohku lea go leat eambbo go bealli daid jienain, geain lea jienastanvuoigatvuohta. Sin jienat, geat eai jienas, rehkenastojuvvojit dego livčče jienastan vuostá.

Kvalifiserejuvvon eanetlohku lea go leat eambbo go 2/3 jienastuvvon jienat. Sin jienat, geat eai njienas, eai rehkenastojuvvo go jienaid lohká.

Jos välljedettiin leat eambbo go guokte evttohasa, iige oktage oáččo **absolutt** eanetogu vuosttaš jienasteamis, de searvaba soai geat oáččuiga eaneamus jiena nuppi

jienasteapmái. Nubbe jienasteapmi galgá leat čálalaččat, ja mearriduvvo dábálaš eanetloguin. Jos ain leat seammá ollu jienat, de galgá vuorbádit.

Váljjejuvvon lohkkiin lea ovddasvástádus lohkat govttolaš ja buori vuogi miede jienasteamiin ja válggain ja muitalit lohkanbohtosiid čoahkkinjođiheddjiide ja -čáliide.

Jos välljenbohtosat leat daddjon ja áibbas čielgasat, de sáhttet čoahkkinjođiheaddjit ieš lohkat.

Jienasteapmi dáhpáhuvvá eanas háviid dakko bokte ahte jietnamearkkaid čájeha. Jieansteami sáhtát čađahit čuorvuma bokte jos čoahkkinjođiheaddjit nu evttohit.

Čoahkkinjođiheaddjit dahje riikkačoahkkima sáttatolbmot sáhttet evttohit čálalaš jienasteami. Čálalaš jienasteapmi galgá čađahuvvot jos sáttatolmmoš dan gáibida.

Válggain galget čoahkkinlanja uvssat leat gitta, vai čoahkkinjođiheaddjit ja lohkkat sáhttet diehtit galle jienastanvuoiggadis olbmo leat sajis. Dan áiggis diehttelasat eai dárbbas sii gal, geain ii leat jienastanvuoigatvuohta, guođđit čoahkkinlanja.

20 Riikkačoahkkima ánsobálkkašupmi

Riikkastivra sáhtta evttohit ahte riikkačoahkkin geige ánsobálkkašumi soapmásii dahje mángasiidda geat dan erenoamážit ánsašit, sierra njuolggadusaid mielde.

Rikkačoahkkin evttoha ja ákkasta ánsobálkkašumi geigejumii riikkačoahkkima **vuosttaš beaivvi** ja geigendilálašvuohta dahkkojuvvo mearriduvvon čoahkkinplána mielde. Riikkastivra ja riikkačoahkkima čoahkkinjođiheaddjit mearridit makkár geigendilálašvuohta galgá leat.

Ánsobálkkašumi geigen dáhpáhuvvá giehtaspeažžumiin. Ánsobálkkásumi áššis ii oaččo dábálaš sánesaji, ii ge vuorrosániid.

21 Čoahkkinortnega spiehkastat

Čoahkkinjođiheaddjit sáhttet, ovttasráđiid riikkačoahkkimiin, spiehkastit čoahkkinplánas dahje čoahkkinorgtnegis.